

Sygn. akt IIK 172/14

**WYROK \* W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 25 września 2015r.

Sąd Rejonowy w Myszkowie II Wydział Karny w składzie :

Przewodniczący SSR Jadwiga Błasiak

Protokolant Monika Urbańczyk

Prokurator Małgorzata Ziernicka – Łubianka

po rozpoznaniu dnia 13 listopada 2014r., 11 czerwca 2015r., 20 sierpnia 2015r., 24 września 2015r.

sprawy

**P. S. urodzonego (...) w M.**

**syna Z. i M. z domu B.**

oskarżonego o to, że :

w okresie od kwietnia 2013 r. do sierpnia 2013 r. w M. woj. (...) uporczywie uchylał się od ciężącego na nim z mocy ustawy obowiązku łożenia na utrzymanie swojej córki I. J. – S., czym naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych,

tj. o czyn z art. 209§1 kk

I. Oskarżonego P. S. niewinnia od popełnienia zarzuconego mu aktem oskarżenia czynu.

II. Na mocy art. 29 ust.1 ustawy o adwokaturze zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. W. K. – Kancelaria Adwokacka w M. kwotę 929,88 zł /dziewięćset dwadzieścia dziewięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy/ tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu oskarżonego P. S. wraz z sumą należnego podatku VAT.

III. Na mocy art. 632 pkt 2 kpk kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt II K 172/14

## UZASADNIENIE

Oskarżony P. S. stanął pod zarzutem tego, że w okresie od kwietnia 2013 r. do sierpnia 2013 r. w M. woj. (...) uporczywie uchylał się od ciężącego na nim z mocy ustawy obowiązku łożenia na utrzymanie swojej córki I. J. – S., czym naraził ją na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. popełnienia przestępstwa z art. 209§1 kk.

**W trakcie przewodu sądowego Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:**

P. S. w maju 2009r. zaczął spotykać się z matką małoletniej pokrzywdzonej – M. J. (1). Para była ze sobą nieprzerwanie do maja 2010r., w tym utrzymywała ze sobą kontakty fizyczne. W kwietniu 2010r. oskarżony wraz z M. J. (1) wspólnie udał się do lekarza ginekologa, u którego – na podstawie wykonanego badania USG – dowiedział się, że M. J. (1) jest w ciąży. P. S. towarzyszył M. J. także w kolejnej wizycie lekarskiej. Mimo odmiennego stanu M. J. (1) relacje między partnerami stopniowo zaczęły słabnąć. Ostatecznie w lipcu 2010r. zdecydowali o swoim rozstaniu. Oskarżony od razu wyjechał do pracy w Belgii, potem w Holandii. Małoletnia I. S. urodziła się (...) Matka małoletniej nie poinformowała

o tym fakcie oskarżonego, albowiem nie znała jego miejsca pobytu. Na początku 2011r. wystąpiła przeciwko niemu z pozwem o zasądzenie alimentów. Warunkiem uwzględnienia powództwa było jednak ustalenie ojcostwa małoletniej, albowiem w dacie sporządzania pierwotnego aktu urodzenia ani też później P. S. nie złożył oświadczenia o uznaniu dziecka. Do prawomocnego ustalenia, że ojcem małoletniej I. J. – S. jest oskarżony doszło w dniu 26 lutego 2013r. Na podstawie przedmiotowego orzeczenia zasądzono ponadto od P. S. alimenty na rzecz małoletniej córki w kwocie po 500,00 zł miesięcznie, płatne począwszy od dnia 10.05.2011r. do dnia 15-go każdego miesiąca, do rąk jej matki. Wyrok zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności. Wobec braku dobrowolnych wpłat na rzecz małoletniej ze strony P. S., alimenty zostały przekazane do egzekucji komorniczej. Za okres od 18.07.2012r. do 29.05.2013r. egzekucja okazała się jednak całkowicie bezskuteczna. Decyzją MOPS w M. z dnia 19.04.2013r. nr (...) małoletniej I. J.-S. przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego. Z kolei decyzją MOPS wydaną w dniu 08.07.2013r. za nr (...) uznano P. S. za dłużnika alimentacyjnego uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. W sierpniu 2013r. MOPS w M. skierował do Prokuratury Rejonowej w Myszkowie zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez P. S. przestępstwa niealimentacji. W okresie od września do grudnia 2013r. oskarżony przekazał na konto komornika sądowego kwoty po 120,00 zł tytułem alimentów należnych małoletniej córce. Począwszy od stycznia 2014r. przekazuje na jej rzecz dalsze kwoty.

P. S. wrócił do Polski w połowie 2012r. Zamieszkał w województwie (...) wraz ze swoją nową konkubiną. Od czasu powrotu do kraju nigdy nie pracował. Nie zarejestrował się także w żadnym urzędzie pracy jako osoba bezrobotna. Pozostawał na utrzymaniu swojej konkubiny M. Z.. Jego życie zdominowały choroby natury psychicznej i somatycznej. Był hospitalizowany w okresie od 11.03.2013r. do 29.03.2013r. oraz od 29.09.2013r. do 07.10.2013r. Cierpiał na zaburzenia depresyjno-lękowe, zaburzenia adaptacyjne oraz kamicę nerkową. W okresie od stycznia do września 2013r. z uwagi na stan zdrowia, w tym psychicznego był osobą niezdolną do podejmowania pracy zarobkowej. Wymagał aktywnego leczenia, w tym psychoterapii, którą podjął zgodnie z zaleceniami lekarskimi. Do chwili obecnej nie otrzymuje żadnej pomocy finansowej ze strony państwa, w tym zasiłków, zapomóg, etc.

Oskarżony posiada wykształcenie średnie, z zawodem wyuczonym kucharz. Jest rozwodnikiem, ojcem dwojga dzieci w wieku 12 i 4 lat, na które ma zasądzone alimenty w kwotach odpowiednio po 600,00 zł i 500,00 zł miesięcznie. Nie pracuje i nie jest zarejestrowany w urzędzie pracy. Pozostaje na wyłącznym utrzymaniu konkubiny M. Z.. Dotychczas był leczony psychiatrycznie. Był także karany.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie następujących dowodów:

wyjaśnień oskarżonego P. S. (k. 79-80, 98-99, 182-183), zeznań M. J. (1) (k. 16-18, 41-42, 184), decyzji (...) (k.3), informacji Komornika Sądowego (k. 5, 23, 35, 36) zawiadomienia o wszczęciu postępowania (k. 6) wezwania (k.7) , decyzji (...) (k.9), wyroku SR w Myszkowie z dnia 12.07.2012r. sygn. III RC 192/11 wraz z pisemnym uzasadnieniem (k. 10-11, 46-52, 63-64, 159-160), zaświadczenia o bezskuteczności egzekucji świadczeń alimentacyjnych (k. 12), zaświadczenia Komornika Sądowego (k. 13), informacji PUP (k. 24), odpisu skróconego aktu urodzenia (k. 30), wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie sygn. VI Ca 732/12 (k. 62, 81-82), zaświadczenia lekarskiego (k. 82a, 161, 162), wypisu ze szpitala (k. 83, 84-85), potwierdzenia przelewów bankowych (k. 86-89), opinii sądowno-psychiatrycznej (k. 105-107, 204-205), dokumentacji medycznej (k. 108, 181, 187-200), zaświadczenia Naczelnika US w M. (k. 163), opinii lekarza medycyny pracy (k. 232-233), danych o karalności (k. 112-114, 219).

Oskarżony P. S. tak w toku postępowania przygotowawczego, jak i jurysdykcyjnego nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Jednocześnie złożył dość obszernie wyjaśnienia. Przyznał w nich, że nie interesował się córką, nie odwiedzał jej. Widział ją tylko raz w życiu, w chwili pobierania od niego i od niej materiału do badań DNA. Początkowo myślał, że I. S. nie jest jego dzieckiem. Posądzał bowiem jej matkę o utrzymywanie kontaktów z innymi mężczyznami. Oświadczył, że po ustaleniu ojcostwa miał jednak zamiar płacić zasądzone alimenty. Wyraźnie podkreślił, iż z uwagi na wyjazd za granicę a potem przeprowadzkę do innej miejscowości w Polsce miał problemy z podejmowaniem bieżącej korespondencji. Wskazał, że o wyroku ustalającym ojcostwo i zasądzającym alimenty dowiedział się dopiero latem 2013r. Od tego momentu starał się wpłacać komornikowi drobne kwoty na poczet egzekwowanych alimentów. W okresie od września do grudnia 2013r. wpłacił komornikowi czterokrotnie kwoty po

120,00 zł. Podał, że sam znajduje się w ciężkiej sytuacji finansowej. Od lipca 2012r. z uwagi na zły stan zdrowia i konieczność ciągłego leczenia nie mógł podjąć stałej pracy zarobkowej. Wobec tego pozostawał całkowicie na utrzymaniu swojej konkubiny M. Z.. Jednocześnie nadmienił, że poza córką I. J. – S. posiada jeszcze jedno dziecko, małoletniego syna D., na którego ma zasądzone alimenty w kwocie 600,00 zł. Z kolei jego konkubina sama wychowuje dorastającą córkę. Przyznał, że przekazuje pełną kwotę alimentów zasądzonych na syna plus zabiera go do siebie na weekendy. Pieniądze pochodzą jednak ze środków jego konkubiny. Sytuacja finansowa jego i jego partnerki uniemożliwia mu natomiast regulowanie alimentów na rzecz córki I. w pełnej wysokości. Zapewnił jednocześnie, że od września 2013r. do chwili obecnej (listopad 2014r.) wpłaca kwoty na rzecz małoletniej. Na poparcie powyższego nie przedstawił jednak stosownych pokwitowań.

Sąd ocenił wyjaśnienia oskarżonego zasadniczo jako polegające na prawdzie. Znajdują one odzwierciedlenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. P. S. przedłożył do akt sprawy potwierdzenia przelewów, poświadczające dokonanie na konto komornika wpłat alimentacyjnych w okresie od września do grudnia 2013r. Z kolei załączona dokumentacja medyczna potwierdza fakt problemów zdrowotnych P. S. a także jego kolejne hospitalizacje. W sprawie przeprowadzono dowody z trzech opinii biegłych, dwukrotnie lekarzy psychiatrów oraz jednokrotnie lekarza medycyny pracy. Opinia biegłych psychiatrów C. S. oraz L. M. ujawniła, że oskarżony cierpi na zakłócenie czynności psychicznych na skutek przebytych zaburzeń adaptacyjnych. Z tego powodu jest poddany farmakoterapii. Z kolei z opinii biegłych psychiatrów A. J. i M. S. wynika, że od 31.07.2012r. oskarżony pozostaje pod opieką dr n. med. J. O. - specjalisty psychiatrii, terapii środowiskowej, certyfikowanego psychoterapeuty. Prowadzący leczenie rozpoznał u oskarżonego najpierw zaburzenia adaptacyjne, później depresyjno – lękowe, a ostatecznie dystymię. Z tego powodu oskarżonego poddano farmako - i psychoterapii. Opisane zaburzenia adaptacyjne były przyczyną trwającej w sposób nieprzerwany niezdolności do pracy w okresie od 31.01.2013r. do 30.09.2013r. Biegłe wskazały, że w okresie tym P. S. nie mógł podjąć obowiązków zawodowych, tak w wyuczonym zawodzie kucharza, ani żadnym innym. Powyższe znajduje dalsze potwierdzenie w opinii biegłego J. B. – specjalisty medycyny pracy. Biegły wyraźnie zaznaczył, że choroby, na które cierpi P. S. zasadniczo nie czynią go osobą trwale niezdolną do pracy zawodowej. Niemniej jednak w chorobie tej może dochodzić do okresowego pogłębiania się objawów. Tak też było w 2013r. Z dokumentacji medycznej wynika jednoznacznie, że w okresie od kwietnia 2013r. do sierpnia 2013r. był czasowo niezdolny do pracy i wymagał aktywnego leczenia.

Sąd uznał opisane opinie za wiarygodne. Są one rzetelne, metodologicznie poprawne, uargumentowane i jasne we wnioskach. Nadto zostały sporządzone przez doświadczonych specjalistów, jak również znajdują pełne odzwierciedlenie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym. Stanowią one także potwierdzenie wyjaśnień oskarżonego w zakresie tego, że jego stan zdrowia na przestrzeni kwietnia – sierpnia 2013r. nie pozwalał mu na podjęcie pracy zarobkowej.

Wątpliwości Sądu co do ich prawdziwości nie wzbudziły także zeznania świadka M. J. (1). Matka małoletniej w sposób odpowiadający rzeczywistości opisała znajomość z oskarżonym i jej konsekwencje. Podała, że od rozstania, tj. lipca 2010r. nie miała kontaktu z P. S.. Nie potrafiła dlatego wskazać żadnych szczegółów dotyczących pracy zarobkowej oskarżonego i jego możliwości materialnych. Zaprzeczyła, by wiedziała o problemach psychicznych oskarżonego. Potwierdziła natomiast, że gdy się rozstawali, P. S. nagle źle się poczuł i zabrało go pogotowie. Finalnie w swych zeznaniach skupiła się zaś na opisywaniu swojej sytuacji finansowej. Podała, że od porodu do maja 2011r. przebywała na zasiłku macierzyńskim w kwocie ok. 1000,00 zł. Otrzymywała na dziecko świadczenie rodzinne w wysokości 61,00 zł oraz dodatek dla matki samotnie wychowującej dziecko w kwocie 170,00 zł. Obecnie otrzymuje alimenty oraz świadczenie rodzinne. Mieszka z rodzicami, którzy na miarę swoich możliwości wspierają ją finansowo. Sąd uznał powyższe zeznania za wiarygodne, choć jednocześnie niewiele wnoszące do sprawy.

Za w pełni wiarygodny i mający znaczenie dla sprawy Sąd uznał natomiast pozostały zgromadzony materiał dowodowy, w tym zwłaszcza wszelką dokumentację medyczną, wypisy ze szpitali, zaświadczenia lekarskie, etc.

**Przy tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd zważył, co następuje:**

Przestępstwo penalizowane przepisem art. 209 § 1 kodeksu karnego polega na uporczywym uchylaniu się od wykonania ciężącego na nim z mocy ustawy lub orzeczenia sądowego obowiązku opieki przez nielożenie na utrzymanie osoby najbliższej lub innej osoby i przez to narażanie jej na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Warunkiem zaistnienia odpowiedzialności po stronie sprawcy jest jednak istnienie negatywnego stosunku psychicznego do świadczenia oraz brak usprawiedliwienia dla uchylania się od obowiązku alimentacyjnego. Tym samym, do pociągnięcia sprawcy do odpowiedzialności konieczne jest wykazanie, że celowo i umyślnie nie wykonuje on obowiązku opieki, mając jednocześnie świadomość możliwości jego wykonania. Istotny jest zatem negatywny stosunek psychiczny sprawcy do świadczenia, sprawiający, że nie dopełnia on swojego obowiązku, mimo że ma obiektywną możliwość jego wykonania. Taka konstrukcja przepisu zmusza Sąd do zbadania za każdym razem ewentualnych przyczyn niewywiązywania się z tego obowiązku, które mogą mieć tak charakter obiektywny, jak i subiektywny oraz będą usprawiedliwiać sprawcę za brak świadczenia ze jego strony. W ugruntowanym orzecznictwie do przyczyn usprawiedliwiających niewywiązywanie z ciężącego obowiązku i to o charakterze obiektywnym zalicza się na pewno chorobę (por. np. uchwałę SN z 9.6.1976 r., VI KZP 13/75, OSNKW 1976, Nr 7-8, poz. 86).

Mając na uwadze powyższe należy zatem wskazać, że określenie: „uchyla się”, użyte w 209 § 1 kk, oznacza umyślne zaniechanie spełnienia powinności lożenia na utrzymanie osoby uprawnionej – tj. niewypełnianie ciężącego na sprawcy obowiązku, jednak tylko takiego, który - jak słusznie zauważył Sąd Najwyższy - jest w ogóle możliwy do wykonania (wyr. SN z 9.5.1995 r., III KRN 29/95, OSNKW 1995, Nr 9-10, poz. 64; wyr. SN z 4.9.2008r., II KK 221/08, OSNwSK 2008, Nr 1, poz. 1755). Niejednokrotnie bowiem owo niewywiązywanie się z ciężącego obowiązku może zdarzyć się z powodów obiektywnych, jak wspomniano powyżej np. z uwagi na chorobę i pobyt w szpitalu.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie bezsprzecznie wynika, że faktyczne możliwości zarobkowe oskarżonego w okresie objętym zarzutem były wyłączone. Z opinii trzech niezależnych biegłych jednoznacznie wynika, że w okresie od kwietnia do sierpnia 2013r. P. S. – ze względu na stan zdrowia – nie był w stanie podejmować jakiegokolwiek pracy zarobkowej. Tym samym jego zdolność wykonywania obowiązku alimentacyjnego była równa zeru. Jednocześnie należy wskazać, że nastawienie psychiczne P. S. nie było nakierowane na uchylanie się od powinności. Wyraźnie przyznał, że od chwili prawomocnego wyroku o ustalenie ojcostwa zamierzał łożyć na utrzymanie swojej córki I. J.-S.. Potwierdzeniem jego słów jest m.in. częściowe sprostanie obowiązkowi alimentacyjnemu poprzez wpłaty dokonane na konto komornika w okresie wrzesień – grudzień 2013r., a także dalsze wpłaty w roku 2014. Nie może być zatem mowy po pierwsze o negatywnym stosunku sprawcy do świadczenia opieki materialnej na rzecz małoletniej córki, a po drugie o istnieniu obiektywnej możliwości jego wykonania.

Ze względów wskazanych powyżej Sąd uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu występku. Obiektywne przyczyny usprawiedliwiające uchylanie się przez P. S. od świadczenia obowiązku alimentacyjnego wykluczają bowiem możliwość pociągnięcia go do odpowiedzialności karnej.

Z uwagi na udział w sprawie obrońcy z urzędu wyznaczonego dla oskarżonego, Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata W. K. kwotę 929,88 zł tytułem zwrotu kosztów obrony z urzędu oskarżonego wraz z sumą należnego podatku VAT.

Sąd mając z kolei na uwadze regulację art. 632 pkt 2 kpk kosztami postępowania sądowego obciążył Skarb Państwa.